

Sık Dişini Helası Versay Sarayı

– Sami Biber · 24 Ocak 2022

1661 Yılında Fransa'da Kral XIV. Lui bir saray yapımını başlatır. O saray bugün hepimizin hayran olduğu Versay Sarayıdır.

Saray 110.000 Metre kare alanı kapsayan bir alan içinde kurulmuştur ve 700 odası 67 merdiveni ve 200 den fazla penceresi olan muhteşem bir yapıdır.

Evet.. Muhteşem bir yapıdır ama bu muhteşem yapının çok önemli bir (pardon birden çok fazla olması gereken) eksikliği vardır: Hela.

Bu muhteşem sarayda bir tanecik olsun hela yoktur. Çünkü o günkü Fransız kültüründe asilzadeler her türlü sıvı ya da katı def-i hacetlerini uluorta canlarının istediği her yerde yapabilmektedirler. Neticede sarayda bir sürü hizmetçi- köle vardır. İşlerinin adı ne? Temizlesinler kralın ve kraliçenin pisliklerini değil mi efendim?

Bu hizmetçiler özellikle kraliçenin ve diğer asil hanımefendilerin nazik popolarını görme bahtiyarlığına erebilirler miydi onlar def-i hacet eylerken işin o kısmını bilmiyorum ama eminim sarayda bulunan asilzadeler birbirlerinin mahrem yerlerini görebilirlerdi boşaltım işlemleri esnasında. Bunun da bir mahsuru yoktu zira gerek erkek gerek bayan asilzadelerin her birisi karılarını ya da kocalarını aldattıkları için öyle mahrem yerlerin görülmesi diye bir sıkıntı olmazdı. Herkes birbirinin mahrem yerlerini en ince ayrıntısına kadar bilirdi. Hatta öyle ki oturmuş kakasını yapan Mary'i arkadan gören Piyer kadının poposundaki benlerden onu tanır hemen çığılığı basardı: " Oh Mary hayatım ! Ne çok sııyorsun. Biraz az yesene şekerim."

Şimdi diyeceksiniz ki "Hocam! Ya saray hizmetlileri? Onlar n'aaparlardı? Ayrıca bu şekilde saray pis kokmaz mıydı?"

Hemen cevap veriyorum birinci sorudan başlayarak.

Saray hizmetlileri lazımlıklara yaparlardı. Sonra bu lazımlıkları uzak bir yerlere dökmeleri gerekirdi ama çoğunlukla sarayın pencerelerinden aşağı boşaltırlardı yasak olmasına rağmen.

Kokuya gelince:

Bugün halen dünyanın en güzel kokan sarayı niçin Versay'dır?

Çünkü Fransızlar parfümü icat etmişlerdi ve Versay Sarayı adeta parfüm banyosu yapardı.

Evet.. Kral- kraliçe ve asillerin banyo denen şeyle hiç araları olmasa da saray parfüm banyosu yapardı o pis kokular gitsin diye.

Bu durum 1789 Devrimine kadar sürdü. 1789 Devriminden sonra saraya 9 adet hela eklendi ama yine asilzade olmayanlar bu helaları kullanamıyordu.

Aynı yıllarda yani 1600 lü yıllarda Osmanlı Devletinin Tokat ilinde mütevazi- üzeri kubbeli- adeta hamama benzeyen bir yapı yapıldı.

Bu yapı o zamanlar oldukça önemli bir ticaret merkezi olan Tokat'a gelen tüccarlar def-i hacet sorunu yaşamasınlar diye yapılmış olan bir umumi hela idi.

Aslında Osmanlı Devletinde her ilde- ilçede hatta köyde bulunan camilerin abdesthanelerinde mutlaka bir hela vardı ve insanlar caddede sokakta sıkıştıklarında bu helaları kullanırlardı ama (Bugün de olduğu gibi) Tokat ilimizde yapılan bu hela farklıydı. Bu sadece ve sadece helaydı. Hatta Osmanlı'nın belki de ilk umumi helasıydı.

Dediğim gibi.. Tokat önemli bir ticaret merkezi. Gelen giden fazla.

Zamanla tuvalet önünde uzun kuyruklar oluşuyor ve kuyrukta bekleyenlere böyle bir ihtiyacı olmayanlar biraz da dalga geçerek " Sık Dişini. Koyverme çişini" diyorlar.

Derken efendim bu umumi helanın adı "Sık Dişini Helası" olarak kalıyor.

1850 yılına kadar önemli bir ticaret merkezi olan Tokat bu tarihten itibaren ticari açıdan önemini yitirmeye başlayınca Sık Dişini Helası önce uzun bir süre depo olarak kullanılıyor daha sonra da artık metruk bir bina oluyor.

Ancak 2014 Yılında Tokat belediye başkanı olan Eyüp Eroğlu Sık Dişini helasını yeniden ele alıyor ve restorasyonu başlatıyor..

Sonuç: Sık Dişini Helası bugün " Su ve Temizlik Müzesi olarak hizmete açılmış durumdadır.

İşin ilginç Şeyda Koç Asyalı adlı bir yazarın " Bir Osmanlı Polisiyesi- Sık Dişini Helası Cinayeti" adlı bir romanının olmasıdır. Ben bu romanı okumadım ama oldukça ilginç olduğunu düşünüyorum. En kısa

zamanda bulup okumak lazım

Sözün özü: Bir Türk olarak bir tane Sık Dışını Helamızı bin tane Versay Sarayına değişmem.